

RIKSDAGENS PROTOKOLL

1902. Andra Kammaren. N:o 20.

Tisdagen den 11 mars.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Sammanträdet leddes af herr vice talmannen.

§ 1.

Justerades protokollet för den 4 innevarande mars.

§ 2.

Upplästes följande till kammaren inkomna läkareintyg:

Att riksdagsmannen m. m. herr *E. Åkerlund* på grund af influenza är ur stånd att deltaga i Riksdagens förhandlingar under de närmaste dagarne, intygar

Lovisedal & Rö den 11 mars 1902

Carl Dahlborg,
e. provins-läk.

§ 3.

Herr statsrådet m. m. *A. T. Odelberg* öfverlemnade Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

angående försäljning af ett till indragna hospitalshemmanet $\frac{3}{8}$ mantal Lilla Råby n:o 16 i Malmöhus län hörande område m. m.;

angående försäljning af vissa delar af kungsladugården Borgholm i Kalmar län;

angående försäljning af åtskilliga kronoegendomar m. m.;

angående försäljning af fyra till förra militiebostället $\frac{9}{16}$ mantal Gånarp n:o 4 i Kristianstads län hörande lägenheter; och

angående försäljning af förra profossbostället $\frac{1}{2}$ mantal Gånsta n:o 8 i Upsala län.

De kongl. propositionerna bordlades.

§ 4.

Härefter föredrogs och hänvisades till Andra Kammarens tillfälliga utskott n:o 1 herr *P. P. Waldenströms* å kammarens bord hvilande motion, n:o 170.

§ 5.

Föredrogs, men blefvo åter bordlagda statsutskottets utlåtanden n:is 30, 31 och 32.

§ 6.

Afgåfvos följande nya motioner, nemligen af:

herr *E. Hammarlund*, n:o 171, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående pension å allmänna indragningsstaten åt skollärarynnan vid länsfängelset i Stockholm Christina Charlotta Lindholm; och

herr *H. Hedlund*, n:o 172, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn.

Dessa motioner blefvo på begäran bordlagda.

§ 7.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

bankoutskottets memorial n:o 5, angående beviljande af byggnadsanslag för riksbankens afdelningskontor i Upsala;

lagutskottets utlåtanden:

n:o 25, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående upphäfvande af pastors sjelfskrifvenhet såsom ordförande i kyrkostämman och skolråd; och

n:o 26, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande ändring af 15 § i lagen angäen juli 1892; samt

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtanden:

n:o 5, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående vilkoren för försäljning genom kringföring af vin och maldrycker;

n:o 6, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående utskänknigen af vin och maldrycker å lägerplatser;

n:o 7, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående vilkoren för försäljning af maltdrycker från s. k. nederlag å annan ort, än der tillverkningen eger rum; och

n:o 8, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande omarbetning af förordningen angående försäljning af vin och maltdrycker m. m.

§ 8.

Anmälles och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrifvelser till Konungen:

n:o 9, i anledning af väckta motioner om ändring af 14 § i lagen angående eganderätt till skrift den 10 augusti 1877;

n:o 10, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 11 kap. 15 § och 18 kap. 15 § strafflagen; samt

n:o 11, i anledning af väckt motion om förklaring af 7 kap. 3 § strafflagen.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *N. Hanson* i Berga under 8 dagar från och med den 14 mars;

herr *C. F. Vahlquist* under 3 dagar från och med den 12 mars; och

herr *A. Henricson* under 2 dagar från och med den 12 mars.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,48 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.

Onsdagen den 12 mars.

Kl. 12 middagen.

Sammanträdet leddes af herr vice talmannen.

§ 1.

Justerades protokollet för den 5 innevarande mars.

§ 2.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 12, i anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om inrättande af nya tjenster vid statens jernvägar m. m.; och

n:o 13, angående Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till nya byggnader och anläggningar vid statens redan trafikerade jernvägar.

Likaledes godkändes Riksdagens kanslis härefter anmälda förslag dels till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 14, angående val af två fullmäktige i riksbanken och af tre suppleanter för Riksdagens samtliga fullmäktige i nämnda verk; och

n:o 15, angående val af två fullmäktige i riksgäldskontoret och af tre suppleanter för samtliga fullmäktige i nämnda verk;

dels ock till förordnanden:

n:o 16, för två fullmäktige i riksbanken;

n:o 17, för tre suppleanter för Riksdagens fullmäktige i riksbanken;

n:o 18, för två fullmäktige i riksgäldskontoret; och

n:o 19, för tre suppleanter för fullmäktige i riksgäldskontoret.

§ 3.

Herr statsrådet m. m. *K. H. L. Hammarskjöld* öfverlemnade Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till ändrad lydelse af § 57 regeringsformen samt af §§ 13, 14, 16, 17, 19 och 25 riksdagsordningen.

Den kongl. propositionen bordlades.

§ 4.

Föredrogos hvar för sig och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda, å kammarens bord hvilande propositioner till Riksdagen:

angående försäljning af ett till indragna hospitalshemmanet $\frac{9}{8}$ mantal Lilla Råby n:o 16 i Malmöhus län hörande område m. m.;

angående försäljning af vissa delar af kungsladugården Borgholm i Kalmar län;

angående försäljning af åtskilliga kronoegendomar m. m.;

angående försäljning af fyra till förra militiebostället $\frac{9}{16}$ mantal Gånarp n:o 4 i Kristianstads län hörande lägenheter; och

angående försäljning af förra profossbostället $\frac{1}{2}$ mantal Gånsta n:o 8 i Upsala län.

§ 5.

Härefter föredrogos de vid gårdagens sammanträde afgifna motionerna, och öfverlemnades dervid herr *E. Hammarlunds* motion, n:o 171, till statsutskottet och herr *H. Hedlunds* motion, n:o 172, till Riksdagens särskilda utskott n:o 2.

§ 6.

Föredrogos, men blefvo åter bordlagda bankoutskottets memorial n:o 5, lagutskottets utlåtanden n:is 25 och 26 samt Andra Kammarrens andra tillfälliga utskotts utlåtanden n:is 5, 6, 7 och 8.

§ 7.

Till afgörande förelåg statsutskottets utlåtande n:o 30, i anledning af Riksdagens år 1901 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1900.

Efter föredragning af § 1, angående anordningarna vid predikningar inom Örebro länsfängelse, yttrade:

Herr Persson i Stallerhult: Herr vice talman! Revisorerna hafva under de två sistförflutna åren fäst Riksdagens uppmärksamhet på åtskilliga förhållanden inom fångvärdn. Och denna uppmärksamhet har i flera hänseenden ledt till förändringar till det bättre, och erkända missförhållanden, som egt rum, hafva i många fall rättats.

Den fråga, som nu i denna punkt är refererad beträffande fångvärdn, är af ganska allvarlig beskaffenhet. Den rör sig om ingenting

*I anledning
af statsrevisorer-
nas berättelse.*

*I anledning
af statsrevisorer-
nas berättelse.
(Forts.)*

mer och ingenting mindre, än att det finnes ett visst fängelse, som här är namngifvet, der cellfångar under ända till tre år aftjena straff utan att på hela denna tid blifva i tillfälle att åhöra en offentlig predikan eller offentlig gudstjenst. När så är förhållandet, är det alldeles naturligt, att revisorerne icke kunnat underlåta att härå fästa Riksdagens uppmärksamhet. Fängelset är ju afsedt att utgöra dels en inrättning, der den brottslige utstår sitt straff, dels ock — om jag så må säga — en förbättringsanstalt för den, som råkat blifva inburad der längre eller kortare tid. Om nu så är, att fången under denna tid icke blir i tillfälle att få höra ett varningens, förmaningens eller tröstens ord, är det klart, att den åsyftade förbättringen icke kommer att få den verkan, som dermed afses.

Det är icke min mening att klandra statsutskottet för hvad utskottet åtgjort i denna del af betänkandet. Jag har tvärtom varit ense med statsutskottet, alldenstund jag icke reserverat mig. Men anledningen, hvarför jag begärt ordet, är att ytterligare få fästa Riksdagens uppmärksamhet på den form, fängvårdsstyrelsen gifvit sin förklaring öfver revisorerens ifrågavarande anmärkning. Denna form synes mig icke bära vittne om den aktning revisorerne hade kunnat vänta sig vid besvarandet af deras humana och väl skrifna erinran.

När revisorerne besökte det fängelse, hvarom nu är fråga, gaf det dem anledning att skrifva en anmärkningsparagraf, som enligt mitt förmenande är ganska väl och humant skrifven. Öfver denna lilla erinran från revisorerens sida infordrades såsom vanligt åtskilliga förklaringar. Fängvårdsstyrelsen begärde, att Konungens befallningshafvande skulle till styrelsen inkomma med eget utlåtande jemte från fängelsets direktör infordradt yttrande. I detta sitt yttrande, som återfinnes på sid. 3 i betänkandet, söker direktören på alla sätt att gendrifva revisorerens uppfattning i denna fråga. Men det oakadt säger Konungens befallningshafvande i sitt utlåtande, att Konungens befallningshafvande tror, att revisorerne hafva rätt, och Konungens befallningshafvande påpekar, att det enda rätta härutinnan vore att gifva fängelsedirektören ett förständigande att för framtiden iakttaga den förändring, som af revisorerne föreslagits.

Oakadt Konungens befallningshafvande så utlåter sig, säger fängvårdsstyrelsen i sin förklaring, som ju egentligen utgör den sista och afgörande förklaringen:

»På grund af hvad styrelsen sålunda anført och med hänsyn till de af Kongl. Maj:ts befallningshafvande och fängelsets direktör meddelade upplysningar, hvilka icke utesluta möjligheten, att ovana eller bristande hörsel förmåga hos den eller dem, som verkställt det till grund för revisorerens uppfattning liggande profvet, bidragit till anmärkningens uppkomst, anser styrelsen samma anmärkning icke vara af beskaffenhet att föranleda åtgärd.»

Således, ehuru Konungens befallningshafvande framhållit, att en rättelse är behöflig i det af revisorerne påpekade förhållande, säger

fångvårdsstyrelsen i alla fall, att någon förändring icke är behöflig, ty revisorerna hade saknat hörsel förmåga att bedöma denna sak.

I anledning af statsrevisorerernas berättelse.
(Forts.)

Det är icke det enda fall, då ett sådant svar å revisorerernas erinringar afgifvits af fångvårdsstyrelsen.

Revisorerna besökte äfven tvångsarbetsanstalten å Svartsjö och funno dervid allt bra och väl ordnadt, ja, uppsatte t. o. m. en berömmande paragraf för hvad fångvårdsstyrelsen åtgjort vid denna anstalt. Men revisorerna anmärkte endast: »Härvid hafva revisorerne emellertid velat erinra, att straffjournalerna och protokollen öfver ådömda extra judiciella bestraffningar, hvilka handlingar i öfrigt vore synnerligt omsorgsfullt förda, icke innehöllo uppgift om i hvilka fall källarecellerna blifvit använda.» Revisorerna begärde sålunda endast ett fullständigt af straffjournalerna, men uttalade sig i öfrigt berömmande om anordningarne vid Svartsjö i deras helhet. Men när revisorerna i den väl valda form, som jag nu refererade, skrifvit sin anmärkning, fingo de, i anledning af densamma, ifrån fångvårdsstyrelsen ett svar, som var ännu märkligare beträffande formen, än det jag nyss förut påpekat. Sedan fångvårdsstyrelsen erinrat om att det var obehöfligt att framställa några anmärkningar för att få en förändring i det afseende revisorerna påpekat, säger styrelsen: »Enligt styrelsens åsigt är emellertid sådant obehöfligt, då ju en hvar fånge eger att vid mönstringsförrättning eller eljest anföra klagomål, om någon orättvisa honom vederfarits, och häruti tillräckligt korrektiv finnes för att ej källarecellen opåkalladt användes. En föreskrift om sådan anteckningsverkställande skulle, synes det styrelsen, lätt kunna verka ofördelaktigt. För att disciplin och manstukt må kunna rätt uppehållas, är af vigt, att fången i grund inser, det skyldigheten att underkasta sig ligger på hans sida, icke rättigheten att fordra ett misstänksamt öfvervakande öfver dem, som äro satta att gent emot honom verkställa den ådömda påföljden för brott eller lättja. Fångvårdsinrättningens föreståndare måste fritt ega att inom de af lag och meddelade föreskrifter fastställda gränser bestämna om sättet för fångens behandling och förvaring utan att behöfva genom anteckningar om hvarje sin verkställighetsåtgärd ställa sig själf under en kontroll, som kan både af fången och af bevakningspersonalen uppfattas såsom föranledd af öfverordnade myndigheters misstro mot anstaltens ledning. Och då för närvarande så mycket säges och skrives om efterlåtenhet i fångbehandlingen, synes det styrelsen mindre välbetänkt, om, utan annat behof än revisorerernas kunskapskraft, föreskrifter af ifrågasatta arten skulle utfärdas.» »Utän annat behof», heter det; det är väl dock ett språk, som man icke kan känna sig tillfredsstäld med, då man tager i betraktande, att revisorerna göra allt hvad de kunna för att uppfylla det förtroendeuppdrag, som Riksdagen lemnat dem.

I förfölj, då revisorerna besökte åtskilliga fångelser, fingo de äfven dylika svar, men ingenting åtgjordes i anledning deraf. Revisorerna besökte då bl. a. åkerbrukskolonien Hall och funno äfven der eu del

*I anledning
af statsrevisorerernas be-
rättelse.
(Forts.)*

missförhållanden, men att märka är, att dessa missförhållanden blefvo rättade på grund af revisorerernas påpekanden. Det var fråga om huruvida i en eller annan af de celler, der de felaktige fingo aftjena straff för begångna förseelser, fans tillräckligt med dagsljus, så att ynglingarne der kunde se att läsa. I svaromålet på revisorerernas anmärkning sades det, att framkomsten af densamma berodde derpå, att revisorerna icke hade normal synförmåga. Så svarades det, men rättelse i det anmärkta förhållandet har, som nämnts, vidtagits i alla fall. Jag har velat fästa kammarens uppmärksamhet på det af mig antydda sätt, hvarpå man understundom tager sig friheten att bemöta revisorerna i deras trängna arbete.

För några år tillbaka erhöilo revisorerna ett dylikt svar på sina humana och väl skrifna erinringar. År 1897 gjorde nemligen revisorerna anmärkning derpå, att en rektor vid ett läroverk försålt några stycken gamla böcker och några stycken uppstoppade foglar till läroverket för en obetydlig summa. Revisorerna gjorde i anledning deraf en erinran emot det mindre passande uti att en rektor inlät sig i köpenskap med sitt läroverk. Det afgafs ett svar på denna erinran i sådan form, att Riksdagen fann sig föranlåten att på statsutskottets hemställan aflåta en skrivelse till Kongl. Maj:t i denna lilla obetydliga fråga, derför allenast att svaret affattats på sätt som skett.

År 1894 gjorde revisorerna åtskilliga anmärkningar rörande lotsverket. Bland annat gjordes erinran derom, att lotsverkets aflöningsstater borde undergå en omfattande reglering och dervid ställas i närmare öfverensstämmelse med löneförhållandena vid öfriga till femte hufvudtiteln hörande verk. Öfver denna erinran afgafs en sådan förklaring, att af ordalagen i densamma framgick, att vederbörande ansågo, att revisorerna saknade tillräcklig insigt i svenska statsförvaltningens historia, och att detta var anledningen till att anmärkningen framkommit. Statsutskottet och Riksdagen funno emellertid detta sätt att besvara revisorerernas anmärkning olämpligt och ansågo, att en bättre form för förklaringarna borde väljas. Statsutskottet föreslog nemligen och Riksdagen godkände en motivering till beslut i frågan, hvarur jag skall be att få uppläsa en passus och dermed sluta. Det heter nemligen der: »Ehuru väl hvad revisorerna anført i fråga om lotsverket sålunda icke gifvit utskottet anledning till någon hemställan om åtgärders vidtagande, har dock hvad i detta ärende förekommit varit af beskaffenhet att ådraga sig utskottets särskilda uppmärksamhet. Den form, lotsstyrelsen i den ofvannämnda skrivelsen tillät sig gifva sina bemötanden af revisorerernas olika framställningar, har nemligen synts utskottet icke bära vittne om den aktning, som statens embetsverk böra visa Riksdagens delegerade, då de fullgöra de dem af Riksdagen lemnade uppdrag». Och att döma af innehållet i lotsstyrelsens förklaring förekomma der alls icke mer skarpa ordalag än uti fångvärdsstyrelsens af mig nu åsyftade förklaring.

Jag slutar med detta citat utan att framställa något yrkande, men

anser, att fångvårdsstyrelsen hade gjort sig förtjent af ett sådant uttalande från Riksdagens sida, som kom lotsstyrelsen till del 1895.

I anledning af statsrevisorernas berättelse.
(Forts.)

Herrar *Persson* i Tällberg och *Bromée* i Billsta instämde häruti.

Vidare förekom icke. Hvad utskottet hemställt bifölls.

§ 2.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

§§ 3 och 4.

Lades till handlingarna.

§§ 5 och 6.

Utskottets hemställanden biföllos.

Sedan häruppå § 7, angående kostnaden för byggnader och anläggningar vid Krylbo jernvägsstation, blifvit föredragen, anförde:

Herr *Eriksson* i Bäck: Utaf statsrevisorernas berättelse för år 1900 finner man, att statsbanan Krylbo—Örebro dragit en kostnad af öfver två millioner kronor utöfver den af jernvägsstyrelsen beräknade kostnaden, hvilken beräkning uppgjordes 1899 och då baserades på en förhöjning, uppgående till 15 å 20 % af arbetskostnad och arbetspris. Oaktadt denna för andra gången uppgjorda beräkning öfver kostnaderna för banan ha dessa dock uppgått till omkring två millioner utöfver det beräknade beloppet.

Nå, kan man då fråga, hvart i all verlden ha dessa två millioner tagit vägen? Hvad har banbyggnadsstyrelsen gjort af dem? Ja, en stor del har otvifvelaktigt gått åt till onödigt dyra byggnader vid banan. Statsrevisorerna yttra också härom i sin berättelse: »Vid den resa, revisorerne den 12 sistlidne oktober företagit å ifrågavarande bana, hafva revisorerne tagit dessa byggnader i betraktande och trott sig finna, att utan eftergifter i fråga om husens soliditet och utrymme ett enklare byggnadssätt bort kunna för flere af dem tillämpas. Härigenom skulle, oafsedt användandet af det dyrare materialet, kostnaderna otvifvelaktigt hafva kunnat ej obetydligt nedbringas.» Nu mena statsrevisorerna naturligtvis icke, att man skulle hafva lagt enklare grund under byggnaderna än den, som der anbragts, nemligen genom trästolpar, utan revisorerne afse helt andra förhållanden. Utan att min afsigt är att här ingå på några detaljer, vill jag dock anföra ett yttrande, som fälles vid statsrevisorernas i fjol höst företagna resa å den då nya Krylbo—Örebrobanan. När statsrevisorerna besett de ny-

*I anledning
af statsrevisorerernas be-
rättelse.
(Forts.)*

uppförda stationsbyggnaderna vid Krylbo station, yttrade en bland dem, att det vittnade om ett oerhördt slöseri att på landsbygden uppföra dylika stationshus, hvilka mycket väl skulle försvarat sin plats i till och med Stockholm. De hade måhända endast behöft göras något större för att vara fullt lämpliga der. Det hade varit önskligt, att denne ärade statsrevisor hade velat här i dag upprepa sitt yttrande; men då jag tagit för gifvet, att han icke skulle vilja göra det, så har jag tagit mig friheten att i hans ställe påpeka dessa förhållanden och få dem antecknade till kammarens protokoll.

Stationshuset vid Krylbo beräknades, enligt kostnadsförslaget, betinga en utgift af 95,000 kronor, men i verkligheten kostade det öfver 199,000 kronor, en ökning således af icke mindre än 104,000 kronor. Nu kan man ju tänka, att i denna och andra, snarlika omständigheter ligger förklaringen till att banan kostade omkring 2,000,000 kronor utöfver det belopp, som år 1899 beräknades. Men nej, mine herrar, deraf kan icke denna ökning på två millioner kronor förklaras. Orsaken ligger nog till allra största delen deri, att man företagit en mängd misslyckade eller oändamålsenliga eller rent af onödiga arbeten, som dertill blifvit illa ledda, allt såsom jag tog mig friheten framhålla vid fjolårets remissdebatt i denna kammare.

Då nu sådana der onödigt dyra byggnader uppföras vid statens jernvägar, och arbetsledningen vid banbyggandet handhafves på ett dåligt sätt, så är det nog icke så underligt, att nettobehållningen af statens jernvägar blir så klen som den verkliga är. År 1882 utgjorde den nemligen, i procent af byggnadskostnaden beräknadt, 3,81, år 1892 2,32 och år 1900 endast 1,95.

Det skulle ju vara önskligt, att vid statsbanebyggandet kunde komma att tillämpas ett helt annat system, än som hittills varit förhållandet; att således banbyggnaderna kunde göras något enklare och derigenom något billigare; och att arbetsledningen sköttes på ett förständigare sätt, så att hela banbyggandet icke blefve så dyrt, som hittills varit förhållandet, hvarigenom naturligtvis också nettobehållningen på byggnadskapitalet skulle bli något högre än förut.

Herr vice talman, jag har intet yrkande att göra.

Vidare anfördes ej. Hvad utskottet hemställt bifölls.

§§ 8 och 9.

Lades till handlingarna.

§§ 10 och 11.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

§§ 12 och 13.

Lades till handlingarna.

§ 8.

Vidare föredrogs statsutskottets utlåtande n:o 31, i anledning af ej mindre Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om utläggning af dubbelspår och förstärkning af öfverbyggnaden å vissa delar af statens redan trafikerade jernvägar, om anskaffande af ny rörlig materiel vid samma jernvägar samt om fortsättning af statens jernvägsbyggnader, än äfven inom Riksdagen väckta förslag i sistnämnda syfte.

Punkterna 1—3.

Utskottets hemställanden biföllos.

Punkten 4, angående anslag till fortsättning af statsbanan från Göteborg till Skee, föredrogs häruppå; och yttrade dervid:

*Fortsättning
af stambanan
från Göteborg
till Skee.*

Herr Lundgren: Herr vice talman, mine herrar! Jag vet väl, att det icke skulle tjena något till att nu framkomma med något yrkande gent emot ett enhälligt statsutskott, men jag har detta oakadt velat gifva ett uttryck åt den misstämning inom Göteborgs och Bohus län, som kommer att göra sig gällande, när man erhåller kännedom derom, att Kongl. Maj:ts förslag om ett anslag för ifrågavarande jernvägsbyggnads fortsättande af 4 millioner kr. icke blifvit bifallet, utan att man nedsatt beloppet till 2 millioner kr. och att det således kommer att dröja ännu längre, än man beräknat, innan den jernväg blir färdig, hvarpå man redan fått vänta så länge, och för hvilken länet fått underkasta sig större uppoffringar, än någon annan provins förut gjort för att erhålla en sådan jernvägsförbindelse. Jag vet, att utskottet velat motivera sin nedprutning dermed, att de förberedande åtgärderna för denna jernväg, hvad beträffar sträckan söder om Uddevalla, icke fortskridit så långt, att ett större anslag än det af utskottet förordade varit för ändamålet behöfligt. Men hvar och en inser nog, att derest jernvägsstyrelsen fått tillräckliga medel till sin disposition, hade också dessa förberedande åtgärder fortskridit så långt, som för ändamålet varit behöfligt, och således har detta af utskottet anförda skäl icke någon giltighet. Jag vågar därför uttala den förhoppningen, att Riksdagen nästa år måtte till jernvägsstyrelsens förfogande ställa ett tillräckligt stort belopp, på det att denna jernväg måtte blifva färdig så fort som möjligt. Det är icke mer än billigt, att staten å sin sida infriar det löfte, som staten gifvit, när länet å sin sida fullgör de skyldigheter det åtagit sig.

Jag har, herr vice talman, intet yrkande att göra.

I detta anförande instämde herrar *Ödman, Landelius, Gidda* och *Lind*.

Herr Sjö: På de af utskottet anförda skäl skall jag be att få yrka bifall till utskottets hemställan, och detta så mycket hellre, som föregående talare icke gjort något yrkande.

Vidare anfördes ej. Hvad utskottet hemställt bifölls.

*Undersökning
för norra
stambanans
fortsättning
från Ytter-
Morjärv.*

Punkten 5.

Uti särskilda inom Riksdagens Andra Kammare väckta motioner hade föreslagits

af herr *O. H. Ström* i motionen n:o 92:

1:o att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t måtte anbefalla kongl. jernvägsstyrelsen att, i samband med den af Kongl. Maj:t anbefalda undersökningen för norra stambanans fortsättande från Morjärv till Karungi, låta verkställa undersökning samt upprätta plan och kostnadsförslag för norra stambanans alternativa fortsättande från Morjärv direkt till Haparanda; och

2:o att Riksdagen till bestridande af kostnaderna för undersökning samt upprättande af plan och kostnadsförslag för norra stambanans fortsättande från Morjärv direkt till Haparanda måtte anslå ett belopp af tiotusen kronor;

samt af herr *G. A. E. Kronlund* i motionen n:o 117:

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta under nästinstundande sommar eller å tid, som eljest kunde anses lämplig, verkställa undersökning i och för riksgränsbanans framdragande från Ytter-Morjärv till Witsaniemi.

Utskottet hemställde emellertid,

a) att herr Ströms ifrågavarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda; och

b) att herr Kronlunds i ämnet väckta motion icke heller måtte föranleda till någon Riksdagens åtgärd.

Sedan punkten blifvit föredragen, anförde:

Herr Ström: Då statsutskottet icke i sitt utlåtande intagit de skäl, som jag anført till stöd för min motion n:o 92, utan endast hänvisat till sjelfva motionen, får jag nu först uppläsa densamma. Den lyder:

»29 november sistlidet år har Kongl. Maj:t anbefalt jernvägsstyrelsen att låta verkställa undersökning samt upprätta plan och kostnadsförslag för norra stambanans fortsättande från Morjärv till Karungi by vid Torne elf i Carl Gustafs socken. Att denna linie valts af militära skäl, torde vara en känd sak. De upplysningar om dessa skäl, som lemnats af dem, som förfäktat denna jernvägssträcknings betydelse ur försvarets synpunkt, kunna dock ej sägas vara öfvertygande; inom militära kretsar äro också åsigterna i denna fråga

ganska delade. På grund häraf synes det antagligt, att åt de militära synpunkterna inrymts en större betydelse, än som rätteligen tillkommer dem. En närmare utredning synes behöflig; ärendet torde böra skärskådas äfven från andra synpunkter, som härvid också kunna hafva anspråk på att få göra sig gällande. En sådan är naturligtvis här liksom vid hvarje jernvägsbyggnad den ekonomiska, men med denna förenar sig i detta fall den språkliga och den internationella synpunkten.

*Undersökning
för norra
stambanans
fortsättning
från Ytter-
Morjärv.
(Forts.)*

Från ekonomisk synpunkt vill man veta, hvilka kostnader denna jernvägsanläggning beräknas medföra samt i hvad mån den kan främja traktens uppodling m. m. Beträffande kostnaderna torde den ofvan nämnda sträckningen ej visa sig afskräckande, men detsamma kan sägas om linien Forsbyn (Morjärv)—Haparanda, som för öfrigt under flera år ansetts vara den af regeringen godkända. Väl är den något längre, men terrängförhållandena spela en stor roll, och det är ju möjligt, att en fullständig undersökning kan uppvisa ett gynnsamt kostnadsförslag. I fråga om den blifvande jernvägens vikt för traktens uppodling och främjandet af den redan befintliga befolkningens intressen skola begge de nämnda sträckningarna tvifvelsutan spela en stor roll. Den trakt, som kan blifva föremål för nyodling i vidsträcktare mån, är det till Neder-Torneå och Carl Gustafs (Karungi) socknar hörande området mellan nedre Torneådalen och Sangisån, en sträcka af 3 à 4 mil i öster och vester samt cirka 3 mil i norr och söder, hvilket område begge jernvägslinierna komme att genomskära, den ena i norr och den andra mera i söder; men härvid är att märka, att det förefinnes mycket större utsigter för en snar uppodling af den södra delen af ifrågavarande odlingsbara marker, om en jernväg drages fram öfver densamma, på grund af den större kundkrets och de ganska lifliga sjökommunikationer, som här på närmare håll erbjuda sig för jordbruket. Af de gamla bygder åter, som vester om Sangisån och norr om Carl Gustafs (Karungi) socken skulle draga nytta af en jernväg, böra, alldenstund inbyggarna i Öfver-Torneå samt de i norr derom belägna socknarna Korpilombolo och Pajala få sina utfartsvägar till Morjärvs blifvande station, endast Hietaniemi och Neder-Kalix socknar här komma i betraktande, af hvilka den förra är en till allra största delen mager bygd med ungefär 2,000 invånare, medan den senare, såsom bekant torde vara, är en i flera afseenden betydande ort med öfver 13,000 invånare, hvadan i fråga om traktens uppodling och tillgodoseendet af den redan befintliga befolkningens intressen förhållandena tala för linien Forsbyn (Morjärv)—Haparanda.

Betraktas den föreliggande frågan ur språklig eller rättare försvensknings synpunkt, så äro väl alla ense derom, att målet måste vara icke blott att den finska befolkningen lär sig att tala vårt modersmål, utan att den äfven måtte blifva svensk till åskådning och tänkesätt, hvilket den kan blifva endast genom en lifligare beröring

Undersökning
för norra
stambanans
fortsättning
från Ytter-
Morjärv.
(Forts.)

med en rent svensk befolkning. Derför måste inflyttning dit upp från sydligare orter främjas, och till hvilken del af den finskspråkiga landsändan denna inflyttning lättast kan ledas, är ofvan nämndt. Men för att uppnå det behjertansvärda målet måste man äfven vara angelägen om att stärka de svenska samhällen, som bibehållit sig der uppe, och framför allt det enda, som fins i hela Torneådalen, nemligen staden Haparanda. Allt ifrån sin grundläggning för ett par mansåldrar sedan har denna stad stått såsom en yttersta förpost för svensk odling i dessa aflägsna bygder; och det inflytande, som den härutinnan utöfvat, har tvefvelsutän varit af stor betydelse. Drages nu jernvägen fram till Karungi, en plats $2\frac{1}{2}$ mil norr om staden, så reduceras dennas handelsområde till en ren obetydlighet, dess folkmängd minskas och dess rörelse aftager så mycket mer, som det kan be-
tviflas, att den skulle förmå underhålla sina sjöfartsleder, hvilka på grund af fortgående uppgrundning i skärgården och i elfven kräfva för sitt bestånd ganska stora omkostnader. Och med det materiella välståndets aftagande skulle äfven följa ett nedgående i andligt inflytande, hvilket skulle innebära en känbar förlust med hänseende till den svenska kulturens utbredande, en förlust, som alls icke skulle kunna ersättas genom uppblomstringen af ett och annat samhälle vid jernvägen, ty befolkningen blefve här i öfvervägande grad finsk både till härkomst och tänkesätt.

För att slutligen öfvergå till den internationella synpunkten, vill jag erinra om ett inlägg i frågan, som särskildt torde böra uppmärksammas, nemligen ett utlåtande af kongl. jernvägsstyrelsen. Detta embetsverk, som år 1895 fått i uppdrag att yttra sig öfver flera framställningar rörande norra stambanans fortsättande från Boden till gränsen mot Finland och som derför under hösten samma år lätit en banyingenjör utföra okulära undersökningar såväl för en jernvägslinie Boden—Forsbyn—Korpikylä som ock för en linie Forsbyn—Haparanda, har i sitt underdåniga utlåtande af den 14 oktober 1895 framhållit, att »valet af sträckning» för norra stambanans fortsättande till Torne elf »torde tarfva omsorgsfull pröfning och utredning», innan nådig proposition till Riksdagen aflåtes om anslags beviljande för banans byggande, och bemälda embetsverk begär derför bemyndigande att »låta verkställa fullständiga undersökningar dels för norra stambanans framdragande från Boden öfver Kalix elf till Korpikylä eller dess närhet i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den af t. f. chefen för generalstaben föreslagna midtellinien, dels för en jernvägslinie från Forsbyn till Haparanda», för hvilken Haparanda stadsfullmäktige hade erbjudit sig att bekosta undersökningen. Om denna senare linie säger jernvägsstyrelsen, att den »synes vara lämpligt vald» och att (förutom Korpikylä) staden Haparanda »lämpligen kan ifrågasättas såsom sammanknytningspunkt med banan på andra sidan riksgränsen bland annat derför, att staden Torneå vore ifrågasatt som ändpunkt för finska stambanan; och om så blefve förhållandet, »borde svenska stam-

banan, derest alla med densammas byggande afsedda ändamål skola, såvidt möjligt är, befrämjas, framdragas till den midt emot Torneå belägna staden Haparanda för att på så sätt komma i förbindelse med det finska stambanenätet.» Hvad som här framhålles såsom en möjlighet, nemligen finska banans framdragande till Torneå, kan sägas redan hafva blifvit en verklighet. Enligt från Finland erhållna meddelanden lär jernvägen från Uleåborg redan innevarande år blifva färdigbyggd ända fram till Torneå elf, och en station anses komma att uppföras vid staden Torneå. Haparanda stad erbjuder sig äfven nu att för en fullständig undersökning m. m. af linien Forsbyn—Haparanda ställa till vederbörandes förfogande återstoden eller cirka 6,400 kronor af det belopp, som den redan år 1895 för detta ändamål anvisade.

På grund af hvad jag nu anfört, får jag hemställa:

1:o att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t måtte anbefalla kongl. jernvägsstyrelsen att, i samband med den af Kongl. Maj:t anbefalda undersökningen för norra stambanans fortsättande från Morjärv till Karungi, låta verkställa undersökning samt upprätta plan och kostnadsförslag för norra stambanans alternativa fortsättande från Morjärv direkt till Haparanda.

2:o att Riksdagen till bestridande af kostnaderna för undersökning samt upprättande af plan och kostnadsförslag för norra stambanans fortsättande från Morjärv direkt till Haparanda måtte anslå ett belopp af tiotusen kronor.

Stockholm den 27 januari 1902.

O. H. Ström.

Afskrift.

Bilaga.

Utdrag ur protokoll, fördt vid stadsfullmäktiges i Haparanda sammanträde den 10 januari 1902.

§ 5.

På grund af ingånget meddelande, att motion kommer att väckas vid instundande riksdag om anslag till undersökning och upprättande af kostnadsförslag för norra stambanans fortsättande från Morjärv rakt på Haparanda, hade ordföranden hos fullmäktige gjort framställning derom, huruvida återstoden af det belopp, som Haparanda stadsfullmäktige den 26 juni 1895 för undersökning af nämnda sträckning anvisade, nu borde ställas till vederbörandes disposition för detta ändamål — — — —. På förslag af herr A. Boström, med hvilken herr O. Montell m. fl. instämde, beslöto fullmäktige att — — — —

Undersökning för ändamålet ställa till vederbörandes disposition återstoden af det för norra 1895 beviljade beloppet, hvilken torde utgöra cirka 6,400 kronor.
 stambanans
 fortsättning
 från Ytter-
 Morjärv.
 (Forts.)

(Namnunderskrifter.)

Statsutskottet säger nu emellertid, att hvad uti motionen meddelats icke synes utskottet innefatta tillräcklig utredning för att Riksdagen derpå skulle kunna grunda ett uttalande om önskvärdheten af undersökning rörande bansträckningen i fråga. Om statsutskottet emellertid hade från kongl. jernvägsstyrelsen infordrat det af mig åberopade underdåniga utlåtandet af den 14 oktober 1895, torde utskottet måhända kommit på en annan tanke och tillstyrkt motionen. Jag har nu i kongl. jernvägsstyrelsen anskaffat transsumt ur styrelsens underdåniga utlåtande i hvad det rör bansträckningen i fråga, så lydande:

»Transsumt.

1895.

Diar.-N:o 2,733. Besl. den 14 oktober. Reg.-N:o 3,241.

Närvarande:

Generaldirektören Rudolf Cronstedt.

Föredr. K. U. Sparre.

Exp. den 8/11.

Delgifves

Till Konungen.

I underdånig skrifvelse den 14 november 1894 hemställde Norrbottens läns landsting, det Eders Kongl. Maj:t täcktes dels låta anbefalla undersökning under år 1895 af terrängförhållandena för en jernvägsanläggning mellan Boden och Torneå elf, dels aflåta nådig proposition till Riksdagen om lämpligt anslag till fortsatt byggnad af norra stambanan till riksgränsen mot Finland, öfver hvilken framställning t. f. chefen för generalstaben den 30 sistlidne april afgaf infordradt underdånigt utlåtande. Sedan riksdagsmännen O. H. Ström och C. J. Mustaparta i underdånig skrifvelse den 18 sistlidne maj, med framhållande af att Haparanda borde utgöra den naturliga ändpunkten för norra stambanan, gjort hemställa i enahanda syfte, afgaf Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län den 19 juni 1895 underdånigt yttrande i förevarande fråga. Ytterligare hafva dels stadsfullmäktige i Haparanda i underdånig skrifvelse den 26 sistlidne juni anhållit, att samtidigt med till äfventyrs blifvande undersökning af jernvägslinien Boden—Forsbyn—Korpikylä sådan äfven måtte verkställas af linien Forsbyn—Haparanda, för hvilket ändamål stadsfullmäktige beviljat ett anslag af 6,500 kronor, som anses erforderliga för bestridande af alla med denna sistnämnda undersökning förenade kostnader, dels Neder-Torneå socknemän i skrifvelse den 6 sistlidne juli i underdånighet anhållit, att Eders Kongl. Maj:t måtte låta verkställa undersökning af en jernvägslinie med ändpunkt i Haparanda eller dess närhet.

Öfver förevarande framställningar har Eders Kongl. Maj:t genom nådig remiss den 27 sistlidne juli anbefalt jernvägsstyrelsen afgifva underdånigt utlåtande och får styrelsen med återställande af remiss-handlingarne i detta ämne i underdånighet anföra följande:

*Undersökning
för norra
stambanans
fortsättning
från Ytter-
Morjärv.
(Forts.)*

För att emellertid kunna bedöma hvilken eller hvilka af de utaf t. f. chefen för generalstaben angifna liniesträckningarne böra noggrant undersökas, huruvida linien från Forsbyn till Haparanda bör uppstakas och slutligen kostnaderna för sådana undersökningar har styrelsen ansett angeläget att på ort och ställe förskaffa sig närmare kännedom om de trakter den ifrågasatta jernvägen skulle komma att genomgå:

Med en noggrann utredning af alla de på bestämmandet af jernvägens riktning inverkan omständigheter torde kräfvat undersökning äfven af en annan sträckning för jernvägens framdragande till Torneå elf.

En stambana från Boden till riksgränsen mot Finland bör väl hafva till uppgift ej endast att sätta landets nordligaste delar i direkt förbindelse med det öfriga svenska stambananätet utan äfven att bidra till ökad samfärdsel och handelsomsättning med Finland.

Sådan internationel trafik kan dock ej blifva af afsevärd betydelse med mindre att sammanknytning — huru en sådan än må beslutas — sker mellan banorna på båda sidor riksgränsen. Den punkt som förutom Korpikylä — föreslagua slutpunkten för den här ofvan förordade undersökningslinien — lämpligen kan ifrågasättas anser jernvägsstyrelsen vara staden Haparanda. Af det utaf stadsfullmäktige i nämnda stad till Eders Kongl. Maj:t öfverlemnade exemplar af storfurstendömet Finlands författningssamling för år 1894 har jernvägsstyrelsen inhemtat att undersökning visserligen blifvit verkställd för en jernvägslinie från Uleåborg, finska stambanans nuvarande ändpunkt, till Torneå stad, men att ej något beslut blifvit fattadt om denna banlinies byggande. Det förhållandet att en undersökning för en sådan jernväg blifvit utförd, torde berättiga till det antagandet att Torneå stad åtminstone blifvit ifrågasatt som ändpunkt för finska stambanan och om vår östra granne skulle besluta sig för att åt stambanefortsättningen gifva den omnämnda riktningen, borde svenska stambanan, derest alla med densamma byggande afscdda ändamål skola så vidt möjligt är befrämjas, framdragas till den midt emot Torneå belägna staden Haparanda för att på så sätt komma i förbindelse med det finska stambananätet. De skäl, hvilka såväl stadsfullmäktige i Haparanda som ock Neder Torneå socknemän i sina underdåniga skrivelser anført för att Haparanda må komma att utgöra stambanans slutpunkt, torde ej heller böra lemnas alldeles ur räkningen vid ett slutligt bestämmande af stambanans sträckning. Det synes jernvägsstyrelsen därför ändamålsenligt att i samband med den föreslagna undersökningen af linien från Boden till Korpikylä sådan äfven verkställes för en jernvägslinie

*Undersökning
för norra
stambanans
fortsättning
från Ytter-
Morjärv.
(Forts.)*

med Haparanda som slutpunkt, och detta så mycket mera som Haparanda stad erbjudit sig att bestrida alla omkostnader för en sådan undersökning. Den af Haparanda stadsfullmäktige föreslagna ritningen för en sådan undersökningslinje, nemligen från den vid Kalix elf å midtlinjen belägna Forsbyn till Haparanda, synes jernvägsstyrelsen vara lämpligt vald. Derest stambanan från Boden framdrages öfver Forsbyn till Haparanda komme den mellan sistnämnda tvenne punkter visserligen att närma sig kusten allt mer och mer för att slutligen utmynna i närheten af densamma, men olägenheterna häraf i strategiskt hänseende torde dock blifva jemförelsevis obetydliga, enär fiendliga anfall från hafvet torde kunna befaras endast å den del af jernvägen som komme i omedelbar närhet af Haparanda. Jernvägsstyrelsen kan därför ej annat än tillstyrka, att en jernvägsundersökning från Forsbyn till Haparanda må genom statens försorg verkställas i samband med undersökningen af linjen Boden—Kalix elf—Korpikylä.

För att erhålla närmare kännedom om terrängförhållandena i de orter, der sålunda fullständiga undersökningar enligt jernvägsstyrelsens åsigt lämpligast borde verkställas, uppdrog styrelsen åt baniingenjören vid statens jernvägar O. Wikman att under innevarande års höst utföra okulära undersökningar såväl för en jernvägslinje från Boden öfver Kalix elf till Korpikylä vid Torneå elf, som ock för en linje från Forsbyn till Haparanda.

Detta arbete har nyligen afslutats, och äro båda dessa af undersökningsförrättaren uppgångna linier å vidlagda karta utmärkta med fulldragna röda linier.

På grund af hvad sålunda här ofvan blifvit i underdånighet anfördt, och med hänsyn dertill att en fullständig utredning rörande lämpligaste sträckningen för norra stambanans fortsättning torde böra förebibras, men inuan den af Norrbottens läns landsting begärda nådiga propositionen till Riksdagen aflåtes om anslags beviljande för banans byggande, anser jernvägsstyrelsen sig böra tillstyrka nådigt bifall till de underdåniga framställningarne om utförande af undersökningar för stambanans sträckning från Boden till Torneå elf och för jernvägsstyrelsen med anledning häraf i underdånighet hemställa: att Eders Kongl. Maj:t täcktes uppdraga åt jernvägsstyrelsen att under år 1896 låta verkställa fullständiga undersökningar dels för norra stambanans framdragande från Boden öfver Kalix elf till Korpikylä eller dess närhet i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den af t. f. chefen för generalstaben föreslagna midtlinjen, dels för en jernvägslinje från Forsbyn till Haparanda; att för dessa undersökningar utförande samt upprättande af erforderliga ritningar och kostnadsberäkningar måtte till jernvägsstyrelsens förfogande och mot redovisningsskyldighet ställas ett belopp af intill 17,000 kronor, samt slutligen, att jernvägsstyrelsen måtte erhålla nådigt uppdrag att, sedan undersökningsarbetena blifvit afslutade, uppbära och sedermera till statsverket inleverera den andel

i undersökningskostnaderna, som Haparanda stadsfullmäktige enligt åtagande förbundit sig vidkännas för undersökning af linien från Forsbyn till Haparanda.

K. U. S.

Rätt utdraget betygar ex officio.

A. J. A. Huss.»

Dessutom har jag anskaffat utdrag af kopian af kartan tillhörande jernvägsstyrelsens utlåtande af 14 oktober 1895, å hvilken ifrågasatta bansträckningen är utmärkt, hvilken karta jag nu får förevisa.

Att utredningen nu är tillräcklig för att Riksdagen derpå skall kunna grunda ett uttalande om önskvärldheten af undersökning rörande bansträckningen i fråga, hoppas jag, att kammaren skall finna, och får jag därför yrka bifall till min motion.

Hvad begärda tiotusen kronor för undersökningen beträffar, så blefve de endast ett förskott, som komme att ersättas af Haparanda stadsfullmäktige, hvilka anslagit 6,400 kronor till undersökningen, som torde vara tillfyllest för densamma.

Herr Pehrson i Törneryd: Jag hade knappast föreställt mig, att motionärernas förslag skulle tarfva något närmare bemötande än det, som kommit detsamma till del i statsutskottets utlåtande. Då nu emellertid herr Ström yrkat bifall till sin motion, och denna jemväl innehåller en begäran om ett statsanslag å 10,000 kronor för den ifrågavarande undersökningen, torde det vara på sin plats att erinra såväl kammaren som framför allt motionären derom, att en sådan undersökning, som han påyrkat, för närvarande pågår och blifvit föranstaltad af regeringen under slutet af föregående år. Vål är det sant, att denna undersökning kanske icke omfattar precis samma sträckning, som motionären tänkt sig för banans framdragande norrut, men det är att antaga att denna undersökning i hvarje fall blir så omfattande och tillförlitlig, att, när resultatet af densamma en gång framlägges, Riksdagen har full trygghet genom densamma.

Motionären tyckes synbarligen vara missnöjd dermed, att utskottet besvarat hans motion i så korta ordalag. Utskottet säger allenast: »Beträffande de skäl, som till stöd för de särskilda förslagen blifvit anförda, tillåter sig utskottet hänvisa till sjelfva motionerna. Hvad deruti meddelats synes emellertid utskottet icke innefatta tillräcklig utredning för att Riksdagen derpå skulle kunna grunda ett uttalande om önskvärldheten af undersökning rörande den ena eller andra bansträckningen i fråga», hvaruppå utskottet hemställer, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda. Anledningen, hvarför utskottet icke velat ingå i något närmare bemötande af de motiv, som blifvit anförda i de båda motionerna, har sannolikt åtminstone till någon del varit den, att man ansett denna fråga vara af sådan beskaffenhet, att vid detta tillfälle, om möjligt, diskussion helst borde undvikas. Frågan är icke blott af ekonomisk, utan kan

*Undersökning
för norra
stambanans
fortsättning
från Ytter-
Morjärv.
(Forts.)*

Undersökning
för norra
stambanans
fortsättning
från Ytter-
Morjärv.
(Forts.)

också vara af stor politisk betydelse, och därför har man trott, att, när tidpunkten är inne för ett besluts fattande om norra stambanans fortsättande, initiativet bör komma från regeringen. Tills ett sådant kommit, har utskottet, då ingenting synes föranleda någon brådska med frågan, funnit sig icke böra göra annat än att låta bero vid de åtgärder regeringen må finna för godt att framdeles föreslå Riksdagen. Jag yrkar på grund af hvad jag nu anfört bifall till utskottets hemställan.

Herr Kronlund: Herr vice talman, mine herrar! Jag hade tänkt, att min ärade länskamrat skulle nöja sig med statsutskottets utlåtande, och i sådant fall skulle äfven jag ansett mig böra underlåta att taga till ordet. Då så icke varit förhållandet, har också jag ansett mig böra nämna några ord i frågan.

Vid stambanebyggnaden genom Norrland har man alltjemt gjort till princip att icke taga hänsyn till några lokala intressen. Man har med dess framdragande afsett att främja ett kulturellt intresse och att väcka lif der uppe i de öde bygderna, der förut mycket litet sådant funnits. När denna stambana närmar sig gränsen mot öster, blir den ur denna synpunkt än mera betydelsefull. Vi hafva der uppe ett område, som är befolkadt med finsktalande invånare, ett område af kanske 400 kvadratmil, således lika stort som Skåne, Halland och Blekinge tillsammans och litet derutöfver. Genom denna bygd har hittills dragits en jernväg, Gellivarabanen, med utomordentligt godt resultat. Den har fört in svenskt språk i finnbygden, ökat umgänget med finnarne och den svensktalande befolkningen, och jag tror, att vi än vidare böra koncentrera vår verksamhet och vårt intresse på denna östligaste del af finnbygden, den mest afsides liggande och den mest isolerade. Torneådalen är rik och bördig och har stora förutsättningar att genom utbredning der af svensk kultur och svensk odling blifva en kornbod för Norrbotten, likasom dess härdiga och idoga befolkning att blifva ett lefvande gränsfäste för tryggheten i vår uord. Att allt, som kan göras för denna bygd, också bör göras och bör göras *i tid*, det torde icke behöfva påpekas, och särskildt böra vi söka att fastare och innerligare sammanknyta densamma med det öfriga fosterlandet. I detta afseende framstår naturligtvis såsom det kraftigaste medlet direkta förbindelseleder mellan finnbygden och det öfriga landet, och en stambanans framdragande till hjertat af finnbygden skulle därför tvifvelsutan vara af den största betydelse. Det skulle öppna vår hembygd för svensk företagsamhet, det skulle sätta den jordbruksidkande Torneådalen i direkt och liflig förbindelse med svenska afnämne, och det skulle gifva mäktigare och kraftigare impulser än hittills åt svenskheten deruppe, åt den isolerade och nu företrädesvis åt sina finska grannar hänvisade befolkningen. Det är ur dessa synpunkter, som för mig framstår såsom oafvisligt livsvilkor att, för att just kunna knyta finnbygden vid svenskbygden, få stambanan, denna pulsåder för

Norrland, framdragen in i finnbygden för att sprida ökadt lif och svenskhet derinne.

Herrarne kunna nog föreställa sig, att jag lifigt hoppas, att, huru än banan kommer att gå deruppe, vår lilla gränsstad, Haparanda, icke skulle behöfva sakna en förbindelseled. Men att för ett ensidigt köpmansintresse derstädes påyrka dess framdragande direkt till Haparanda, därför synes mig icke förefinnas tillräckliga skäl, liksom förut vid stambanornas framdragande aldrig tagits hänsyn till sådana önsknningar, som nog funnits hos lika stora, om icke större, samhällen i vårt land.

Då nu herr Ström yrkat bifall till sin motion, ser jag mig föranlåten att äfven yrka bifall till min motion.

Öfverläggningen var härmed afslutad. Efter af herr vice talmannen i afseende å ifrågavarande punkts båda moment särskildt gifna propositioner biföll kammaren hvad utskottet hemställt.

§ 9.

Slutligen föredrogs statsutskottets utlåtande n:o 32, angående pension för vaktmästaren vid justitieombudsmansexpeditionen C. E. Blomqvist.

Uti sin till Riksdagen afgifna embetsberättelse hade justitieombudsmannen hemställt, att Riksdagen måtte anslå 900 kronor eller det belopp, som eljest kunde finnas skäligt att såsom pension åt vaktmästaren Carl Erik Blomqvist årligen utgå under hans återstående lifstid från och med månaden näst efter den, då han erhöle afsked från sin befattning.

Utskottet hemställde, att Riksdagen måtte medgifva, att vaktmästaren vid justitieombudsmansexpeditionen Carl Erik Blomqvist måtte från och med månaden näst efter den, i hvilken han erhöle afsked från sin vaktmästaresyssla, under sin återstående lifstid uppbära en årlig pension af 700 kronor att utbetalas från riksgäldskontoret.

Sedan utskottets berörda hemställan blifvit uppläst, yttrade:

Herr Byström: Herr vice talman, mina herrar! Som synes af detta betänkande, har justitieombudsmannen gjort framställning om, att denne vaktmästare Blomqvist skulle tilldelas en pension af 900 kronor. Enligt min uppfattning har justitieombudsmannen också anført talande skäl för denna sin framställning till Riksdagen. Denne vaktmästare har tjenat i 47 år och är nu 73 år gammal. Hans helsa är så klen, att han icke har utsigter att på något sätt extra skaffa sig inkomster och är sålunda helt beroende af den pension, som må komma att tilldelas honom. Mig synes, att, då statsutskottet ned-

*Undersökning
för norra
stambanans
fortsättning
från Ytter-
Morjärv.
(Forts.)*

prutat denna summa till 700 kronor, statsutskottet varit alltför sparsamt i detta fall. Jag skulle därför önska, att denna pension kunde höjas till något högre belopp än statsutskottet föreslagit. Det tyckes mig också som skulle man kunna säga, att den gyllene medelvägen kunde här vara att föredraga, så att, när justitieombudsmannen antydt 900 kronor och statsutskottet föreslagit 700 kronor, kunde man ju tänka sig som ett medelbelopp 800 kronor. Om denne vaktmästare finge pension till detta belopp, blefve han till och med på gamla dagar röstberättigad utan någon ny kungl. rösträttsproposition.

Då det emellertid lär vara ovisst, huruvida man kan här i kammaren framställa yrkande om, att kammaren beslutar en pension af 800 kronor till denne vaktmästare, Blomqvist, ovisst på den grund att framställning till Riksdagen förut icke skett genom någon särskild motion eller kongl. proposition, utan endast genom justitieombudsmannens berättelse och framställning till Riksdagen, torde skäl icke förefinnas för att här yrka, att detta pensionsbelopp, som i utskottets kläm blifvit satt till 700 kronor, skulle utbytas mot 800 kronor, så att förslaget komme att lyda sålunda: »att Riksdagen må medgifva, att vaktmästaren vid justitieombudsmansexpeditionen Carl Erik Blomqvist må från och med månaden näst efter den, i hvilken han erhåller afsked från sin vaktmästaresyssla, under sin återstående lifstid uppbära en årlig pension af 800 kronor att utbetalas från riksgäldskontoret.» Men då jag i allt fall önskar hafva något yrkande, som jag tror mig hafva rätt att göra, skall jag, med anhållan att denna pension måtte höjas till 800 kronor, yrka återremiss till statsutskottet, på det att statsutskottet må, om möjligt, inkomma med sådant förslag.

Herr Pehrson i Törneryd: Herr talman! Sedan den siste talaren yrkat återremiss af detta ärende, ber jag kammaren att *icke* återremittera den här frågan. Det skulle väl icke föranleda för utskottet så väsentligt ökad arbete att taga densamma under förnyad ompröfning, men jag föreställer mig, att utskottet skulle komma till samma slut då som nu. Och jag hemställer icke allenast till den ärade talaren, utan äfven till kammaren, om icke utskottet här har försökt att gå, såsom han sjelf antydt, en medelväg, då utskottet här åt en vaktmästare, som visserligen haft en lång och berömvärd tjenstetid, men i alla fall icke varit berättigad till pension, föreslagit en pension af 700 kronor årligen, hvilket belopp närmast svarar mot 80 procent af den lön han åtnjutit. Om den ärade talaren tager särskild hänsyn till detta sistnämnda förhållande, tror jag statsutskottets förslag skall kunna kännas tillfredsställande äfven för honom.

Jag ber att få yrka bifall till statsutskottets förslag.

Vidare anfördes ej. Sedan herr vice talmannen framställt propositioner å de under öfverläggningen gjorda yrkandena, blef utskottets hemställan af kammaren bifallen.

§ 10.

Afgåfvos följande nya motioner, nemligen af:

herr *J. Widén*, n:o 173, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn; och

herr *Ernst Carlson*, n:o 174, angående ändring i § 75 riksdagsordningen.

Dessa motioner blefvo på begäran bordlagda.

§ 11.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

statsutskottets utlåtande n:o 7, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjetta hufvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet;

bevillningsutskottets memorial n:o 16, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 15 i anledning af väckt motion om ändring i tullsatserna för vissa slag af väfnader;

Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 9, i anledning af inom kammaren väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående statsbidrag åt sockenbibliotek och med dem jemförliga boksamlingar; och

Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 10, med anledning af en af herr C. T. Lind väckt motion angående indragning af kronofogdetjensterna.

§ 12.

Justerades protokollsutdrag.

§ 13.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

13 mars; herr *A. Johanson* i Mossebo under 14 dagar från och med den

herr *D. M. Lyckholm* under 2 dagar från och med den 14 mars; och herr *K. F. G. Almquist* under den 14 mars.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 1,22 e. m.

In fidem
Herman Palmgren.